

מאימתי פרק ראשון תענית

יב.

עין משפט
נר מצוה

הא דאמרת מהענין לשעות והוא שלא טעם כלום כל אסור היום.
 כלומר לא אמרו במתענה שאלו כל דיוס כגון שהתחיל להתענות
 עד חצי היום ואח"כ אכל דאין זה ענינו ואם אכל קודם חלות און
 כך כלום דאינו תענית של כלום אלא כשהשלים כל היום אע"פ
 שלא קיבלו עליו מאתמול. ופרקי חי
 קבל עליו להתענות עד חצי יום
 והדר מתענה כל היום והאי תעניתא
 מעליא הוא ופשיטא דתענית גמור
 הוא ואפילו תפלת תענית נמי מתפלל
 עליו ולא אלתריך לאוקומי הלכה
 ככתי דהוה תענית גמור והאי מקשה
 סבר דהאי הלכה מתענין לשעות
 כמשמעו ליתכיל להתענות עד חצי
 היום מתענה ליתכיל קרינא ציה: לא
ליתכיל דממליך אימלוכי. כלומר לא
 היה דעמו כלל להתענות אלא אתא
 ליה טרדה ולא אכל עד חצי היום
 וכי מטא חצי יום ממליך אמר הואיל
 והתענית עד חצי היום אתענה כל
היום: שלא שקעה עליו חמה. שלא
 התענה עד אותה שעה: אנשי
משמר. כהני ולוים העובדי מתענין
 כדלקמן בפרק סדר תענית: ואל
משלימין. לפי שהן עסוקין בעבודה
 ואין יכולים להשלים. אלמא אע"ג
 דאינו משלים מתענה קרי ליה:
לעורי נפשיהו. עם הכבוד אצל
 אינו תענית לא להתפלל תפלת ענוו
 ולא לקובעו עליו חובה כלל וכל שעה
 שהוא רואה לאכול אוכל: מני

(א) [ש"ס מוס' ע"ז לר"ד
 מתענין ומוק' מנחות כ:
 ע"ז ע"ז נ"ט. (ב) לקמן טו:
 (ג) עירובין מה' (ד) ג"ל
 דרבי' (ה) ג"ל סאה ע"י
 מוס' עירובין מה' ד"ה
 מנ"י. (ו) [מנחות דר"א
 (ז) [מוס' פ"א] פסחים כ:
 ע"ז ע"ז מוס' שנת קית.
 (ח) ג"ל לפי שאין. (ט) ג"ל
 ר"ש ר' אלעזר אורמ' (י)
 ט"ו ר"ב וכן הוא ב"ר"ש. (יא)
 ט"ו ר"ב א"י. (יב) [פסחים קב:
 מגילה יח: יבמות נה: גה:
 סג.]. (יג) [דף ע"ו.]. (יד) ג"ל
 סנאה.]

הגהות הב"ח

(א) גבי וחד אמר יאסר
 בשלמא מ"ד ייסר
 כדאמרינן אלא אמר
 דאמר יאסר מאי היא
 כדתי' במגילת תענית:
 (ב) שם איתכיה אבי אכל
 ועמד הרי זה אכיל:
 רש"י ד"ה דאמר
 המנהג כסופא פתח
 מוספת לוי: (ד) ד"ה וחד
 אמר יאסר דלא הוה בני
 ייסר דמשמע בעל
 דוקא: (ה) תוס' ד"ה ה"ס
 כי קודם התוכן אמרינן
 בזמן שיש שטח און סבי
 צום אלא מנה סנה:
 (ו) ד"ה יאסר כי אכל
 מותר: (ז) ד"ה ואם ר"ב אכל
 יטלס אותו ליום אחד וכן
 ט' למה:

לעוי רש"י

שומיילייר. לנכנס.

מוסף רש"י

אנשי משמר. של אלה
 שנת. מתענין על אסור
 משלימין. שפדין און
 מוקור כל יום. ובמגלה (י)
 מפרש שמה תכב עמרה
 על אשתי בית אב שהיו
 עובדין אותו היום ובאין הם
 לטיעם. ואם היו מתענים
 ומשלימין לא היה להם כח
 לעמוד בעבודה [לקמן טו].
 מכל בני ישראל כן
 במנין. משפחה היא
 משנת בנימן שנתן גורל
 לקרבן עשירי כלל בני
 עולה. וי"ט היה להם
 לעולם כדמק בפרק תרס
 דתענית [עירובין מה].
 ודחיננהו לאחר השבת.
 שהוא עשירי באלו וכו' וי"ט
 שלטו [שם].

רבינו גרשום

דקא מימלך מימלוכי.
 שקיבל עליו תענית
 בשחרית עד הצהרים,
 ובצהרים קבל עליו
 להתענות עד לאורחא.
 שלא שקעה עליו חמה.
 כלומר. שלא התענה כל
 היום עד לאורחא. לעורר
 נפשיהו מיכונו. אבל
 תענית לא מקור אלא אי"כ
 משלים כל היום. מלפני
 ש"ש [שלחם] [ע"ז ע"ז]
 היה. שמביאין בו עצים
 למערכה. התם לעורר
 נפשיהו בעלמא מיכונו.

הגהות הב"ח

(א) גבי וחד אמר יאסר
 בשלמא מ"ד ייסר
 כדאמרינן אלא אמר
 דאמר יאסר מאי היא
 כדתי' במגילת תענית:
 (ב) שם איתכיה אבי אכל
 ועמד הרי זה אכיל:
 רש"י ד"ה דאמר
 המנהג כסופא פתח
 מוספת לוי: (ד) ד"ה וחד
 אמר יאסר דלא הוה בני
 ייסר דמשמע בעל
 דוקא: (ה) תוס' ד"ה ה"ס
 כי קודם התוכן אמרינן
 בזמן שיש שטח און סבי
 צום אלא מנה סנה:
 (ו) ד"ה יאסר כי אכל
 מותר: (ז) ד"ה ואם ר"ב אכל
 יטלס אותו ליום אחד וכן
 ט' למה:

לעוי רש"י

שומיילייר. לנכנס.

מוסף רש"י

אנשי משמר. של אלה
 שנת. מתענין על אסור
 משלימין. שפדין און
 מוקור כל יום. ובמגלה (י)
 מפרש שמה תכב עמרה
 על אשתי בית אב שהיו
 עובדין אותו היום ובאין הם
 לטיעם. ואם היו מתענים
 ומשלימין לא היה להם כח
 לעמוד בעבודה [לקמן טו].
 מכל בני ישראל כן
 במנין. משפחה היא
 משנת בנימן שנתן גורל
 לקרבן עשירי כלל בני
 עולה. וי"ט היה להם
 לעולם כדמק בפרק תרס
 דתענית [עירובין מה].
 ודחיננהו לאחר השבת.
 שהוא עשירי באלו וכו' וי"ט
 שלטו [שם].

רבינו גרשום

דקא מימלך מימלוכי.
 שקיבל עליו תענית
 בשחרית עד הצהרים,
 ובצהרים קבל עליו
 להתענות עד לאורחא.
 שלא שקעה עליו חמה.
 כלומר. שלא התענה כל
 היום עד לאורחא. לעורר
 נפשיהו מיכונו. אבל
 תענית לא מקור אלא אי"כ
 משלים כל היום. מלפני
 ש"ש [שלחם] [ע"ז ע"ז]
 היה. שמביאין בו עצים
 למערכה. התם לעורר
 נפשיהו בעלמא מיכונו.

ולא לתענות, שהרי י"ט שלהן היה. עד שאבא לבית. אלמא דאין משלימין. התם לשמוטיה נפשיה מבי נשיאה. שהיה
 מבקש ממנו שיאכל עמו, היה אומר כן כדי שלא יטריחו לאכול עמו. במנהג. ב"ט שנות ומצה. כל אינשי דאחי עליהון.
 שקיבל עליו תענית. קודם שהגויעו אותן ימים שאמרו הכמים במגילת תענית שלא להתענות בהן, ואירע התענית
 באותן ימים. מאי לאו ייסר עצמו בעל. כלומר שייסר עצמו בתענית כמה שקבל עליו בתפלת המנחה. מאן דאמר ייסר
 דיאמרן. דאפי' קיבל עליו התענית לאחר שתקנו אותן ימים טובים שלא להתענות בהן, אלא שקיבל עליו קודם שהגיעו,
 שייך נפשיה בתענית כמה שקיבל עליו תענית בתפלת המנחה. אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 הכמים אותן ימים טובים. תרחה גזירתו מפני נדרו. דאסור באכילה, הואיל שקיבל עליו בתפלת המנחה. אם גזירתו קודמת
 לנדרו. שתיקנו אותן ימים טובים קודם שקיבלו זה עליו אלו תענית, תרחה נדרו מפני גזירתו, שאינו מתענה מפני אילו
 ימים טובים. ועוד תורה, ששמע משום אב ב"ד כבידיו, אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 ימים טובים, היינו גזירתו קודמתו, תרחה גזירתו מפני נדרו, והואיל כשקיבל עליו תענית לא ידע באיזה יום יאירע
 ימים טובים אלו, אבל קדם גזירתו לנדרו, שקבעו ב"ד את החדש קודם זה שקיבל עליו תענית, וכשקיבל כבר ידע באיזה
 יום ימים טובים אלו ואפי"כ קבל, לפיכך דחה נדרו, דאפי"כ קבעו ב"ד את החדש קודם שקיבל עליו ימים טובים. עד מתי אכל והולך. מי שיש
 לו להתענות למחר. שלא סילק. הלהקן.

כל תענית שא"ש שקעה עליו חמה לא שמייה תענית. פ"י במסכת
 ע"ז פרק אין מעמידין (דף לז). וכן בחלוק שאין לו אימורא
 פירש התם וכל הפסק דמתענין לשעות לכל תענית תריך לקבלו
 מצערצ בתפלת המנחה צשומע תפלה ואם הוא שנת בלאהי נלור
 זרריך שיאמר למחר לאהיה בתענית
 יחיד כי היכי ליתכיל לעמודי נפשיה
 נצור: **התם לצעורי נפשיה**
בעלמא. ואע"ג דלמרינן (ר"ה דף
 יח): משחרב בית המקדש צטלה
 אליעזר בר גדוק היה לאחר חורבן
 דאי קודם החורבן אמרינן (שם)
 (ב) כיון שיש שלום אין שם גזירות
 המלכות האי תנא סבר דלא צטלה:
יאסר. פ"י יאסר בל"ף הוי לשון
 אסור שאסר עלמנו וייסר
 הוי לשון הסרה כלומר יסור מן הנדר
 (א) יהיה מותר לאכול למחר שהיה
 יום טוב ואין להתענות:

הגהות הב"ח

(א) גבי וחד אמר יאסר
 בשלמא מ"ד ייסר
 כדאמרינן אלא אמר
 דאמר יאסר מאי היא
 כדתי' במגילת תענית:
 (ב) שם איתכיה אבי אכל
 ועמד הרי זה אכיל:
 רש"י ד"ה דאמר
 המנהג כסופא פתח
 מוספת לוי: (ד) ד"ה וחד
 אמר יאסר דלא הוה בני
 ייסר דמשמע בעל
 דוקא: (ה) תוס' ד"ה ה"ס
 כי קודם התוכן אמרינן
 בזמן שיש שטח און סבי
 צום אלא מנה סנה:
 (ו) ד"ה יאסר כי אכל
 מותר: (ז) ד"ה ואם ר"ב אכל
 יטלס אותו ליום אחד וכן
 ט' למה:

לעוי רש"י

שומיילייר. לנכנס.

מוסף רש"י

אנשי משמר. של אלה
 שנת. מתענין על אסור
 משלימין. שפדין און
 מוקור כל יום. ובמגלה (י)
 מפרש שמה תכב עמרה
 על אשתי בית אב שהיו
 עובדין אותו היום ובאין הם
 לטיעם. ואם היו מתענים
 ומשלימין לא היה להם כח
 לעמוד בעבודה [לקמן טו].
 מכל בני ישראל כן
 במנין. משפחה היא
 משנת בנימן שנתן גורל
 לקרבן עשירי כלל בני
 עולה. וי"ט היה להם
 לעולם כדמק בפרק תרס
 דתענית [עירובין מה].
 ודחיננהו לאחר השבת.
 שהוא עשירי באלו וכו' וי"ט
 שלטו [שם].

רבינו גרשום

דקא מימלך מימלוכי.
 שקיבל עליו תענית
 בשחרית עד הצהרים,
 ובצהרים קבל עליו
 להתענות עד לאורחא.
 שלא שקעה עליו חמה.
 כלומר. שלא התענה כל
 היום עד לאורחא. לעורר
 נפשיהו מיכונו. אבל
 תענית לא מקור אלא אי"כ
 משלים כל היום. מלפני
 ש"ש [שלחם] [ע"ז ע"ז]
 היה. שמביאין בו עצים
 למערכה. התם לעורר
 נפשיהו בעלמא מיכונו.

ולא לתענות, שהרי י"ט שלהן היה. עד שאבא לבית. אלמא דאין משלימין. התם לשמוטיה נפשיה מבי נשיאה. שהיה
 מבקש ממנו שיאכל עמו, היה אומר כן כדי שלא יטריחו לאכול עמו. במנהג. ב"ט שנות ומצה. כל אינשי דאחי עליהון.
 שקיבל עליו תענית. קודם שהגויעו אותן ימים שאמרו הכמים במגילת תענית שלא להתענות בהן, ואירע התענית
 באותן ימים. מאי לאו ייסר עצמו בעל. כלומר שייסר עצמו בתענית כמה שקבל עליו בתפלת המנחה. מאן דאמר ייסר
 דיאמרן. דאפי' קיבל עליו התענית לאחר שתקנו אותן ימים טובים שלא להתענות בהן, אלא שקיבל עליו קודם שהגיעו,
 שייך נפשיה בתענית כמה שקיבל עליו תענית בתפלת המנחה. אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 הכמים אותן ימים טובים. תרחה גזירתו מפני נדרו. דאסור באכילה, הואיל שקיבל עליו בתפלת המנחה. אם גזירתו קודמת
 לנדרו. שתיקנו אותן ימים טובים קודם שקיבלו זה עליו אלו תענית, תרחה נדרו מפני גזירתו, שאינו מתענה מפני אילו
 ימים טובים. ועוד תורה, ששמע משום אב ב"ד כבידיו, אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 ימים טובים, היינו גזירתו קודמתו, תרחה גזירתו מפני נדרו, והואיל כשקיבל עליו תענית לא ידע באיזה יום יאירע
 ימים טובים אלו, אבל קדם גזירתו לנדרו, שקבעו ב"ד את החדש קודם זה שקיבל עליו תענית, וכשקיבל כבר ידע באיזה
 יום ימים טובים אלו ואפי"כ קבל, לפיכך דחה נדרו, דאפי"כ קבעו ב"ד את החדש קודם שקיבל עליו ימים טובים. עד מתי אכל והולך. מי שיש
 לו להתענות למחר. שלא סילק. הלהקן.

מד א ב מיי פ"א מהל'
 תענית הלכה גי סג
 עשין ג טו"ש א"ח ס'י
 מקדס ספיק י:
 מה ג שם ספיק א:
 מז ד מיי פ"ו מלכות
 לוי מקדס הלכה ט:
 מז ה מיי פ"א מלכות
 תענית הלכה י טור
 ש"ע שם ספיק ה:
 מה ו מיי פ"ו טו"ש
 שם ספיק ו [וסומן
 מקדס]:
 ז מיי פ"ג מלכות נדרים
 הלכה ט טו"ש א"ח סימן
 ח ספיק א:
 מז ח מיי פ"א מהל'
 תענית הלכה ט סג
 עשין ג טו"ש א"ח ס'י
 מקדס ספיק א:
 ז מיי פ"ג מלכות נדרים
 הלכה ט טו"ש א"ח סימן
 ח ספיק א:
 מז ח מיי פ"א מהל'
 תענית הלכה ט סג
 עשין ג טו"ש א"ח ס'י
 מקדס ספיק א:

רבינו הגנאל

הא דאמרת מהענין לשעות והוא שלא טעם כלום כל אסור היום.
 כלומר לא אמרו במתענה שאלו כל דיוס כגון שהתחיל להתענות
 עד חצי היום ואח"כ אכל דאין זה ענינו ואם אכל קודם חלות און
 כך כלום דאינו תענית של כלום אלא כשהשלים כל היום אע"פ
 שלא קיבלו עליו מאתמול. ופרקי חי
 קבל עליו להתענות עד חצי יום
 והדר מתענה כל היום והאי תעניתא
 מעליא הוא ופשיטא דתענית גמור
 הוא ואפילו תפלת תענית נמי מתפלל
 עליו ולא אלתריך לאוקומי הלכה
 ככתי דהוה תענית גמור והאי מקשה
 סבר דהאי הלכה מתענין לשעות
 כמשמעו ליתכיל להתענות עד חצי
 היום מתענה ליתכיל קרינא ציה: לא
ליתכיל דממליך אימלוכי. כלומר לא
 היה דעמו כלל להתענות אלא אתא
 ליה טרדה ולא אכל עד חצי היום
 וכי מטא חצי יום ממליך אמר הואיל
 והתענית עד חצי היום אתענה כל
היום: שלא שקעה עליו חמה. שלא
 התענה עד אותה שעה: אנשי
משמר. כהני ולוים העובדי מתענין
 כדלקמן בפרק סדר תענית: ואל
משלימין. לפי שהן עסוקין בעבודה
 ואין יכולים להשלים. אלמא אע"ג
 דאינו משלים מתענה קרי ליה:
לעורי נפשיהו. עם הכבוד אצל
 אינו תענית לא להתפלל תפלת ענוו
 ולא לקובעו עליו חובה כלל וכל שעה
 שהוא רואה לאכול אוכל: מני

לעוי רש"י

שומיילייר. לנכנס.

מוסף רש"י

אנשי משמר. של אלה
 שנת. מתענין על אסור
 משלימין. שפדין און
 מוקור כל יום. ובמגלה (י)
 מפרש שמה תכב עמרה
 על אשתי בית אב שהיו
 עובדין אותו היום ובאין הם
 לטיעם. ואם היו מתענים
 ומשלימין לא היה להם כח
 לעמוד בעבודה [לקמן טו].
 מכל בני ישראל כן
 במנין. משפחה היא
 משנת בנימן שנתן גורל
 לקרבן עשירי כלל בני
 עולה. וי"ט היה להם
 לעולם כדמק בפרק תרס
 דתענית [עירובין מה].
 ודחיננהו לאחר השבת.
 שהוא עשירי באלו וכו' וי"ט
 שלטו [שם].

רבינו גרשום

דקא מימלך מימלוכי.
 שקיבל עליו תענית
 בשחרית עד הצהרים,
 ובצהרים קבל עליו
 להתענות עד לאורחא.
 שלא שקעה עליו חמה.
 כלומר. שלא התענה כל
 היום עד לאורחא. לעורר
 נפשיהו מיכונו. אבל
 תענית לא מקור אלא אי"כ
 משלים כל היום. מלפני
 ש"ש [שלחם] [ע"ז ע"ז]
 היה. שמביאין בו עצים
 למערכה. התם לעורר
 נפשיהו בעלמא מיכונו.

ולא לתענות, שהרי י"ט שלהן היה. עד שאבא לבית. אלמא דאין משלימין. התם לשמוטיה נפשיה מבי נשיאה. שהיה
 מבקש ממנו שיאכל עמו, היה אומר כן כדי שלא יטריחו לאכול עמו. במנהג. ב"ט שנות ומצה. כל אינשי דאחי עליהון.
 שקיבל עליו תענית. קודם שהגויעו אותן ימים שאמרו הכמים במגילת תענית שלא להתענות בהן, ואירע התענית
 באותן ימים. מאי לאו ייסר עצמו בעל. כלומר שייסר עצמו בתענית כמה שקבל עליו בתפלת המנחה. מאן דאמר ייסר
 דיאמרן. דאפי' קיבל עליו התענית לאחר שתקנו אותן ימים טובים שלא להתענות בהן, אלא שקיבל עליו קודם שהגיעו,
 שייך נפשיה בתענית כמה שקיבל עליו תענית בתפלת המנחה. אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 הכמים אותן ימים טובים. תרחה גזירתו מפני נדרו. דאסור באכילה, הואיל שקיבל עליו בתפלת המנחה. אם גזירתו קודמת
 לנדרו. שתיקנו אותן ימים טובים קודם שקיבלו זה עליו אלו תענית, תרחה נדרו מפני גזירתו, שאינו מתענה מפני אילו
 ימים טובים. ועוד תורה, ששמע משום אב ב"ד כבידיו, אם נדרו קודמת לגזירתו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אילן
 ימים טובים, היינו גזירתו קודמתו, תרחה גזירתו מפני נדרו, והואיל כשקיבל עליו תענית לא ידע באיזה יום יאירע
 ימים טובים אלו, אבל קדם גזירתו לנדרו, שקבעו ב"ד את החדש קודם זה שקיבל עליו תענית, וכשקיבל כבר ידע באיזה
 יום ימים טובים אלו ואפי"כ קבל, לפיכך דחה נדרו, דאפי"כ קבעו ב"ד את החדש קודם שקיבל עליו ימים טובים. עד מתי אכל והולך. מי שיש
 לו להתענות למחר. שלא סילק. הלהקן.

(א) שחוקין לילי וכו' בענין. (ב) ע"ז ע"ז. (ג) ב"ר"ש שאין שפיה כל דברי רבינו כגון ומכאן ליה לנדרו ע"ש.